

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาว่า ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรมและมีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข อีกทั้งแนวทางการจัดการศึกษายังได้ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคนโดยยึดหลักว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยให้สถานศึกษาดำเนินการจัดเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน เปิดให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญกับสถานการณ์ และประยุกต์นำความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ ที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีชีวิตที่ดี เก่ง และมีความสุข สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีสมรรถภาพสูงในการดำรงชีวิต เป็นคนทันโลกทันเหตุการณ์ สามารถใช้สติปัญญาในการเผชิญและพิชิตปัญหา มีสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ ดำรงชีวิตอย่างพอเพียงร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553, หน้า 9)

การศึกษาในปัจจุบันมุ่งเน้นให้มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยบุคคลในวงการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมมือกัน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ คุณธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรมสามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคงซึ่งแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนจะต้องมุ่งเตรียมผู้เรียนให้มีจิตใจที่ดีงาม

มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะ และความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต โดยกระบวนการจัดการเรียนรู้ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะที่ต้องการ เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานผู้เรียนจะต้องมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้อันเป็นสากลและมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในการเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 5)

การแก้ปัญหาของบุคคลนั้นมีการพัฒนาตามวัยต้องอาศัยสติปัญญาและความคิดตลอดจนประสบการณ์เดิมจากการเรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อมมาเป็นพื้นฐานในการจัดกระบวนการคิดแก้ปัญหาให้บรรลุตามเป้าหมาย ผู้ที่มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาได้อย่างฉับไวและเหมาะสมย่อมสามารถดำเนินชีวิตไปตามจุดหมายปลายทางอย่างถูกต้อง อีกทั้งยังเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับและเป็นที่ยอมรับของสังคม และเมื่อมีโอกาสได้เป็นผู้นำกลุ่มและผู้ประสานการดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาของส่วนรวมก็ย่อมบังเกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรตระหนักถึงความสำคัญของการฝึกนักเรียนซึ่งเป็นเยาวชนของประเทศชาติให้เป็นผู้รู้จักแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่ถูกต้องและสร้างสรรค์ (สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ, 2552, หน้า 137)

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ เพียเจท์ ศึกษาพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยที่มีการพัฒนาการทางสติปัญญาอย่างสมบูรณ์ จุดที่สนใจและให้ความสำคัญมากคือกระบวนการคิดของเด็ก ซึ่งเชื่อว่าเด็กจะเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวโดยอาศัยกระบวนการทำงานที่สำคัญของโครงสร้างทางสติปัญญา คือ กระบวนการปรับตัวเข้าสู่โครงสร้าง (Assimilation) ที่ทำหน้าที่รับข้อมูลเข้าและตีความหมายเท่าที่ระดับสติปัญญาจะรับรู้ได้ โดยนำสิ่งใหม่มาปรับให้เข้ากับความรู้เดิมที่มีอยู่ ถ้าข้อมูลใหม่ที่ได้รับเข้ามามีความแตกต่างจากข้อมูลเดิมมาก ก็ไม่สามารถเข้าใจข้อมูลใหม่ได้อย่างครบถ้วน ต้องมีการปรับข้อมูลก่อนการรับเข้าไปใหม่ โดยการปรับขยายโครงสร้างทางความคิดที่มี

อยู่ให้เหมาะกับประสบการณ์ที่จะได้รับ เพื่อพัฒนาระดับความสามารถทางสติปัญญาในการแก้ปัญหาของแต่ละบุคคล โดยทักษะการแก้ปัญหาของแต่ละบุคคลนั้นจะแตกต่างกันไปตามระดับสติปัญญา ความรู้ อารมณ์ และประสบการณ์ที่ผ่านมาของแต่ละบุคคล (วรรณภา เหล่าไพศาลพงษ์, 2554, หน้า 15-16) สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญต่อทักษะการแก้ปัญหา การเรียนการสอนจึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาปัจจัยต่างๆ อันจะส่งผลให้ทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนดีขึ้นได้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้สมรรถนะเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีระดับโลก นอกเหนือจากคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานและตัวชี้วัดและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนจึงเป็นกลไกสำคัญอันหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนไว้ 5 สมรรถนะ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีตามศักยภาพ (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2555, คำนำ) เห็นได้ว่าความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นอีกหนึ่งสมรรถนะหนึ่งที่คุณเรียนจะต้องได้รับการประเมินเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

โรงเรียนบ้านโนนแต่ เป็นโรงเรียนที่เปิดทำการเรียนการสอนระดับอนุบาล ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โรงเรียนได้ดำเนินประเมินสมรรถนะของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทั้ง 5 ด้าน ปัจจุบันพบปัญหาในการประเมินที่สำคัญ คือ ความสามารถในการแก้ปัญหา นักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะการแก้ปัญหา ไม่สามารถแก้ปัญหาหรือสถานการณ์ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุและผล

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้วยการจัดสถานการณ์ปัญหาให้ผู้เรียนได้ใช้ประสบการณ์ ความรู้ และทักษะ มาวิเคราะห์ซึ่งมีกระบวนการประกอบด้วยการตระหนักรู้ปัญหาการค้นหาคำสาเหตุของปัญหาหรือรวบรวมข้อมูลเพื่ออธิบายปัญหา

การกำหนดปัญหา การหาแนวทางในการแก้ปัญหา ค้นหาข้อสรุปและเลือกวิธีการแก้ปัญหา การยอมรับข้อสรุปและดำเนินการแก้ปัญหาและหาแนวทางในการแก้ปัญหา เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ และเกิดทักษะการแก้ปัญหา ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการแก้ปัญหาและการเรียนรู้ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและเป็นบุคคลที่มีคุณภาพในการพัฒนาประเทศต่อไป

คำถามการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามการวิจัยไว้ ดังนี้

1. หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีลักษณะอย่างไร
2. หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีประสิทธิภาพหรือไม่อย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้วยการ
  - 2.1 เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน ก่อนเข้ารับการฝึกอบรม และหลังเข้ารับการฝึกอบรม
  - 2.2 ศึกษาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน
  - 2.3 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

สมมติฐานของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่หลังการฝึกอบบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบบรม
2. ทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่อยู่ในระดับดี
3. ความพึงพอใจของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่ที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาอยู่ในระดับมาก

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความสำคัญ ดังนี้

1. ได้หลักสูตรฝึกอบบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาที่มีคุณภาพและผ่านกระบวนการวิจัยและพัฒนาอย่างเป็นระบบสามารถใช้เป็นต้นแบบในการจัดการฝึกอบบรมนักเรียนได้
2. เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน สำหรับหน่วยงานทางการศึกษาผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจ

ขอบเขตของการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับทักษะการแก้ปัญหา แล้วนำมาสรุปเนื้อหาสำคัญของทักษะการแก้ปัญหาประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

- 1.1 การระบุปัญหา
- 1.2 การระบุสาเหตุของปัญหา
- 1.3 การเสนอแนวทางแก้ปัญหา
- 1.4 การเลือกแนวทางการแก้ปัญหา
- 1.5 การดำเนินการแก้ปัญหา

2. กลุ่มเป้าหมาย

ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 โรงเรียนบ้านโนนแต่ปีการศึกษา 2560 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 29 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน โรงเรียนบ้านโนนแต่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านทักษะการแก้ปัญหาและด้านความพึงพอใจ

4. ระยะเวลาในการทดลอง

ระยะเวลาในการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ใช้เวลาในการฝึกอบรม จำนวน 5 วัน รวม 18 ชั่วโมง

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีผลการวิจัยเกี่ยวกับทักษะการแก้ปัญหาและหลักสูตรการฝึกอบรมแล้วนำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะ การแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

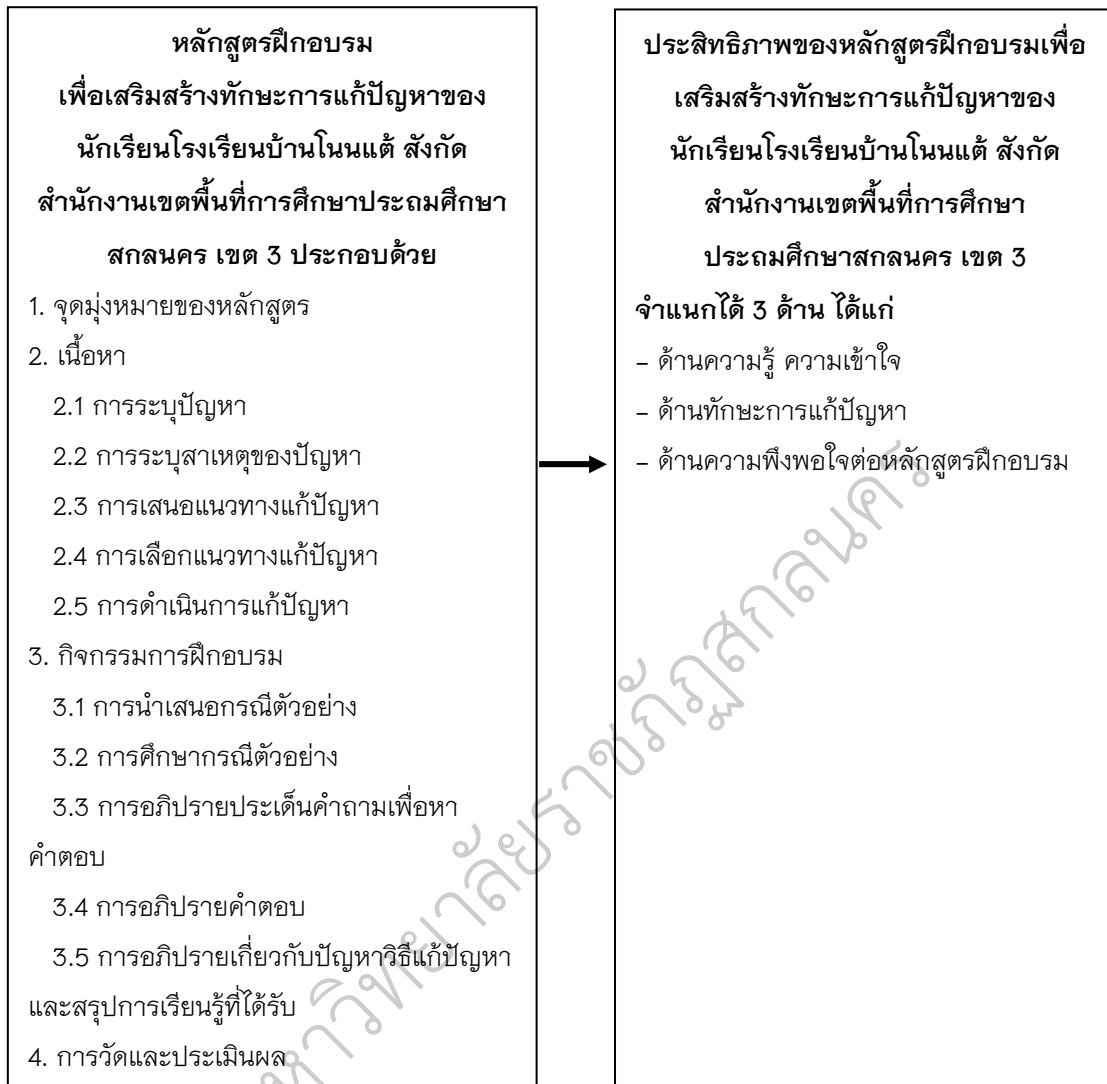
ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี ผลการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร
ฝึกอบรม (Taba 1962, pp. 422-423; Tyler, 1989, pp.5-6; อารง บัวศรี, 2542, หน้า 8;
พิสณ พงศรี, 2549, หน้า 134-135; ถาดทอง ปานศุภวัชร, 2550, หน้า 34; ศศิธร ชันติ
ธรางกูร, 2550, หน้า 5; บุญเลี้ยง ทুমทอง, 2553, หน้า 14-15) แล้วนำมาสังเคราะห์เป็น
องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน
โรงเรียนบ้านโนนแต่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) จุดมุ่งหมาย 2) เนื้อหา 3) กิจกรรมการฝึกอบรม
4) การวัดและประเมินผล

2. เนื้อหา

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี ผลการวิจัยเกี่ยวกับทักษะกระบวนการ
การแก้ปัญหา (Polya, 1957, pp. 6-22; Dewey, 1976, p. 130; Stanish, 1997, อ้างถึงใน
ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2551, หน้า 154-157; Torrance, 1985 อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์,
2553, หน้า 96; พจนา ทรัพย์สมาน, 2550, หน้า 108; วัลนิกา ฉลากบาง, 2550, หน้า 77;
สุคนธ์ สินธพานนท์, 2555, หน้า 145) แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นเนื้อหาของหลักสูตร
ฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ประกอบด้วย 5 ด้าน
ได้แก่ 1) การระบุปัญหา 2) การระบุสาเหตุของปัญหา 3) การเสนอแนวทางแก้ปัญหา
4) การเลือกแนวทางการแก้ปัญหา 5) ดำเนินการแก้ปัญหา

3. กิจกรรมการฝึกอบรม

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับรูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาทักษะ
การแก้ปัญหา ในที่นี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้รูปแบบการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง ของ
ทิตนา แชมมณี (2554, หน้า 75) ในการกำหนดเป็นกระบวนการฝึกอบรม เพื่อพัฒนา
ทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่ โดยมี 5 ขั้นตอน ดังนี้
1) การนำเสนอกรณีตัวอย่าง 2) การศึกษากรณีตัวอย่าง 3) การอภิปรายประเด็นคำถาม
เพื่อหาคำตอบ 4) การอภิปรายคำตอบ 5) การอภิปรายเกี่ยวกับปัญหา วิธีแก้ปัญหา และ
สรุปการเรียนรู้ที่ได้รับ

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

นิยามศัพท์เฉพาะในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีรายละเอียด ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมหมายถึง กระบวนการดำเนินการสร้างหลักสูตรซึ่งประกอบด้วย 1) การศึกษาข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี 2) การสร้างและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม 3) การทดลองใช้หลักสูตร 4) การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม

1.1 การศึกษาข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี หมายถึง การดำเนินการ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะ การแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

1.2 การสร้างและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง การกำหนด แนวทางในการคัดเลือกเนื้อหา แนวทางในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร โดยกำหนด องค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมการฝึกอบรมการวัดและ ประเมินผล

1.3 การทดลองใช้หลักสูตร หมายถึง การนำหลักสูตรที่ได้รับ การประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดลองใช้เพื่อหา ค่าประสิทธิภาพของหลักสูตรที่สร้างขึ้น

1.4 การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง การนำผลการประเมินจาก ผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรม มาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้หลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสม และสมบูรณ์พร้อมที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

2. ทักษะการแก้ปัญหาหมายถึงความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรค ต่างๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูล สารสนเทศเข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคมแสวงหา ความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มี ประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งต่อตนเองสังคมและสิ่งแวดล้อม

3. หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหา หมายถึง เอกสารที่ รวบรวมประสบการณ์และกิจกรรมต่างๆ ที่จะทำให้เกิดทักษะการแก้ปัญหาคือผู้เข้ารับ การฝึกอบรมประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมการฝึกอบรม การวัดและ ประเมินผล

3.1 จุดมุ่งหมาย หมายถึง ความคาดหวังของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อ เสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมภาย หลังจากการได้รับการฝึกอบรมแล้ว ประกอบด้วย ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านทักษะการ แก้ปัญหา และด้านความพึงพอใจ

3.2 เนื้อหา หมายถึงสาระสำคัญของความรู้หรือประสบการณ์และทักษะที่สอดคล้องกับเป้าหมายในการฝึกอบรมที่คาดว่าจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) การระบุปัญหา 2) การระบุสาเหตุของปัญหา 3) การเสนอแนวทางแก้ปัญหา 4) การเลือกแนวทางการแก้ปัญหา 5) การดำเนินการแก้ปัญหา

3.2.1 การระบุปัญหา หมายถึง การรับรู้และเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นว่าปัญหาที่แท้จริงคืออะไร

3.2.2 การระบุสาเหตุของปัญหา หมายถึง การพิจารณาว่าสิ่งใดเป็นสาเหตุที่สำคัญของปัญหามีการระบุและแจกแจงลักษณะตลอดจนระดับความยากง่ายของปัญหา

3.2.3 การเสนอแนวทางแก้ปัญหา หมายถึง การสร้างหรือคิดค้นแนวคิดเพื่อแก้ปัญหาหลายๆ แนวคิด ทั้งแนวที่เป็นปกติและไม่ปกติ รวมทั้งแนวคิดที่แหวกแนวที่ไม่มีใครคาดคิด การรวบรวมผสมผสานแนวคิดต่างๆ เข้าด้วยกันเพื่อหาแนวคิดใหม่และไม่ด่วนตัดสินใจแนวทางที่ควรใช้แก้ปัญหาจนกว่าจะรวบรวมแนวคิดทั้งหมดให้ปรากฏเสียก่อน เพื่อให้ได้แนวทางที่ดีที่สุด

3.2.4 การเลือกแนวทางการแก้ปัญหา หมายถึง การตัดสินใจเลือกแนวคิดที่ดีที่สุด มีความเป็นไปได้และสอดคล้องกับความเป็นจริง โดยมีข้อตกลงสนับสนุน

3.2.5 การดำเนินการแก้ปัญหา หมายถึง การกำหนดขั้นตอนและปฏิบัติตามขั้นตอนในการแก้ปัญหาตามที่ได้เลือกวิธีการแก้ปัญหาโดยวางแผนเป็นขั้นๆ ว่า ต้องทำอะไร ทำอย่างไร ตามลำดับ และค้นหาสิ่งอื่นๆ ที่จะช่วยให้การแก้ปัญหาสำเร็จ

3.3 กิจกรรมการฝึกอบรมหมายถึงขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้หรือจัดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหานักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่ซึ่งมีขั้นตอน 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การนำเสนอกรณีตัวอย่าง 2) การศึกษากรณีตัวอย่าง 3) การอภิปรายประเด็นคำถามเพื่อหาคำตอบ 4) การอภิปรายคำตอบ 5) การอภิปรายเกี่ยวกับปัญหาวิธีแก้ปัญหาและสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับ

3.4 การวัดและประเมินผล หมายถึง กระบวนการในการรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบ แบบประเมินทักษะการแก้ปัญหา แบบสอบถามความพึงพอใจ เป็นเครื่องมือ และติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนว่าสอดคล้องและบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหา

4. ประสิทธิภาพของหลักสูตรหมายถึง ผลที่ได้จากการประเมินนักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านความรู้ความเข้าใจ 2) ด้านทักษะการแก้ปัญหา 3) ด้านความพึงพอใจ

4.1 ผลการประเมินด้านความรู้ความเข้าใจ หมายถึง ระดับคะแนนในการคิดแก้ไขปัญหาอย่างมีระบบ วิเคราะห์ถึงสิ่งต่างๆ ที่ทำให้เกิดปัญหาของนักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรม โดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจด้านทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่ เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.2 ผลการประเมินด้านทักษะการแก้ปัญหา หมายถึง ระดับคะแนนความสามารถของนักเรียนในการทำกิจกรรมต่างๆ จากการฝึกอบรมในแต่ละหน่วย โดยใช้แบบประเมินทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ คือ ดีมาก ดี พอใช้ และควรปรับปรุง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.3 ผลการประเมินด้านความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความชอบหรือพอใจของนักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรม ที่มีต่อกิจกรรมการฝึกอบรม ความเหมาะสมของเนื้อหาการวัดผลประเมินผล และเวลาในการฝึกอบรมวัดได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. นักเรียน หมายถึง บุคคลที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านโนนแต่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ปีการศึกษา 2560

6. โรงเรียนบ้านโนนแต่ หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

7. กลุ่มเป้าหมาย หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านโนนแต่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 29 คน